

**PER QUÈ
NO REPENSEM
EL CANIBALISME?**

Albert Pijuan

UNA PROPOSTA MODESTA

Jonathan Swift

Traducció de David Gálvez Casellas

MEDUSA

Per què no repensem el canibalisme?

© Albert Pijuan

© De la traducció de Jonathan Swift:

David Gálvez Casellas

© D'aquesta edició:

MEDUSA BOOKS, SL, gener de 2023

Edició: David Gálvez Casellas

Disseny i maquetació: Oliver Vergés Pons

Correcció i revisió: Marc Cortès Minguet

www.editorialmedusa.com · info@editorialmedusa.com

Il·lustració del colofó: Xilografia estreta de la
Cosmographia de Sebastian Münster (1544).

DL L 825-2022

ISBN 978-84-19202-08-6

Imprès a GoPrinters (la Seu d'Urgell)

Tots els drets reservats. Sense l'autorització escrita dels titulars del *copyright*, queden prohibides les reproduccions totals o parcials d'aquesta obra a través de qualsevol procediment. Dirigiu-vos al CEDRO <www.cedro.org> si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals d'algun fragment d'aquesta obra o per a qualsevol ús similar.

PER QUÈ NO REPENSEM
EL CANIBALISME?

UN OPUSCLE SOBRE
LA SOSTENIBILITAT

Albert Pijuan

*Quina època més admirable la nostra,
si no fos que s'hi està tan malament!*

GAZIEL. *Meditacions en el desert*

L'home és el millor aliment per a l'home.

ROLAND TOPOR. *La cuina caníbal*

Estimada audiència, m'imagino que vosaltres tampoc no en viviu al marge: el món es troba inquiet i qui més qui menys té com a preocupació habitual i íntima l'esdevenidor, què serà de nosaltres, la viabilitat del nostre model de funcionament global, fins quan podrem continuar vivint així en un sentit societal; en suma, quan rebentarem tots plegats. Com a contemporani vostre comparteixo aquest desassossec, i he cremat molta matèria grisa buscant la manera d'aportar el meu granet de sorra a pavimentar el camí de les plausibles sortides. No pretenc haver descobert la solució a tots els mals, però sí que m'agradaria plantejar una proposta,

des de la modèstia més absoluta, que faria que el nostre *modus vivendi* fos definitivament més sostenible ara que ja comptem amb proves suficients per dir alt i clar que *així, no*.

Juraria que vivim en una societat democràtica madura, on tots els assumptes poden i defenso que s'haurien de debatre sempre que es mantingui el respecte mutu i sempre que la moneda de canvi sigui el *rationale argumentum*; per aquest motiu em corca per dins que encara hi hagi assumptes als quals es veti l'entrada a l'arena pública vestits d'aquests termes. Si mirem la història recent, algunes pràctiques que eren tabú o que provocaven un rebuig visceral al gros de la població, si no la persecució i l'empresonament dels promotors, i em refereixo al fet de debatre-les, ja no de dur-les a la realitat, algunes d'aquestes pràctiques, deia, ara han arribat a un nivell d'acceptació generalitzat tal que hi ha països en què la llei

les empara (ves per on, els que justament valorem com les democràcies més avançades). Algunes que abans eren tabú i ara són un dret, com podrien ser l'avortament o l'eutanàsia, carreguen a les espatlles una pila de víctimes sacrificades a la pira de la gregària opinió general; ara, aquestes víctimes les considerem els coratjosos predecessors de les nostres llibertats. No he escollit aquesta *exemplaria* a l'atzar: tot el que té relació amb el debat, la generació de consensos i la posterior regulació dels assumptes que concerneixen el cos sempre ha aixecat les més arborades i passionals polsegueres. Sé, doncs, a què m'exposo obrint aquest meló. Només un incís: dic «a què m'exposo» perquè he decidit fer un pas endavant i erigir-me com a cara pública del projecte, però en tota l'elaboració del pla que detallaré seguidament m'ha acompanyat un equip humà generós i rigorós que, de manera voluntària i molt professional, ha contribuït

al fet que es materialitzi la simple idea d'un simple *civis* que un dia es va proposar plantar la llavor d'un futur millor per als seus fills. I des d'aquí m'agradaria dedicar una cordialíssima salutació a tot l'equip, en especial als que hi sou des del principi: Izan, sempre tindrem present els teus *macarons*; Malena, no ets nom de tango, sinó de caramella; Pius i Queralt, gràcies per les paraules de suport aquell dia que tot ho veia negre; Rosana, Hilari, Rihaneta, us ho he dit en privat i us ho dic en públic: sou els Samitiers de les taules d'excel; Narcís, encara és hora que, al lavabo, algú et guanyi a bromista; Eudald i Enriqueta, sense vosaltres i l'espai que ens vau cedir a la merceria quan no érem ningú no seríem enlloc; i no voldria deixar de recordar la Rita, i els Joaquinets, i la Tina i la Patrícia, i les germanes Prims, i l'Adelaida, i el trio Valladolid, i en Gustav... No us puc mencionar un per un perquè ompliria l'opuscle

només amb floretes, així que ja ho sabeu: Gas! Ens veiem demà a l'oficina puntuals com sempre a dos quarts de vuit.

Com anava dient, abans no comencin les inflamacions i els escarnis, voldria recalcar que ens trobem en l'àmbit del diàleg, un exercici intel·lectual emprès en el si d'una societat que es vanta de la defensa aferrissada que fa de la llibertat d'expressió, la qual es produeix per damunt de tot, afegeixo sorneguerament, quan es trepitja la sensibilitat d'algun col·lectiu que no és el propi. Puc imaginar la granítica condemna que la nostra proposta generarà en el benpensantisme general, de la mateixa manera que Rosa Parks la devia imaginar quan es va negar a seure als seients reservats al fons de l'autobús per a les persones racialitzades, però si ella no es va deixar cohibir per les inexorables conseqüències del seu gest, jo tampoc ho faré. Ningú pot negar que, vist amb la perspectiva de

més de mig segle, l'acte «vandàlic» de l'activista afroamericana, pel qual va ser multada i engarjolada, avui el considerem com una victòria incontestable en l'àmbit dels drets humans. Aquest cas i tants d'altres de similars (i m'estalviaré més referències d'autoritat perquè el que pretenc és anar a pit racional descobert) són els que, d'una manera o altra, m'han inspirat a pronunciar-me públicament *meo periculo*. Fet aquest preàmbul, i amb l'afany d'iniciar un diàleg tant serè com productiu, m'agradaria ser el vostre guia per aquesta jungla particular i anar desbrossant el camí a cop de matxet per arribar al punt de trobada, on, un cop hidratats i refrigerats, us presentaré el pla que hem elaborat. I dic: Per què no podem debatre ponderadament i d'una vegada per totes, sense exaltacions i de manera ordenada, deixant al penjador de l'entrada la tòxica motxilla de prejudicis que cadascú porta al damunt i

armats només amb el floret agusat a la mola de la raó sobre el canibalisme?

Canibalisme. Els sensors que protegeixen les fronteres de la vostra idea de civilitat deuen haver saltat i segur que les alarmes ja bramen eixordadorament en l'estómac del vostre fur moral. Però pensem-hi només un moment. Perquè la mateixa paraula ja ens posa sobre la pista de l'aproximació tendenciosa cap a aquesta activitat que sempre ha estat norma a Occident. Em veig en la necessitat de fer un excurs sobre el terme «caníbal», i l'ús que se n'ha fet, per poder avançar amb el rigor necessari; així doncs, escorxem-lo. Només tenint notícia que l'origen de la paraula és caribeny, immediatament venen a la nostra imaginació una allau de conceptes dantescos com ara el tribalisme, el mite del zombi, el retorn a la llei de la jungla, l'aigua no potable o els dictadors estrambòtics i sanguinaris d'ambigu somriure cristal·lí. I, és clar, nosaltres no

som d'eixe món. Aquí, la pregunta *comme il faut* només pot ser una: per què ha acabat imposant-se el terme «canibalisme» quan en el nostre idioma tenim una paraula de lluminós origen grec, «antropofàgia», que serveix per a referir-nos al mateix fenomen? I diré més: no tan sols fa referència al mateix fenomen sinó que també ho fa de forma molt més precisa, perquè el canibalisme, el devorar-se entre membres d'una mateixa espècie, es troba arreu del regne animal: els insectes, els peixos, els taurons germans en l'úter matern, els ossos, els lleons, les gallines, els gats i els gossos també, i així fins a acumular dues mil espècies conegudes (i que serveixi com a rèplica per als que creuen que aquesta pràctica no és «natural» i que és impròpia d'animals; no, senyors meus, és ben natural i és ben pròpia de tots els animals: i nosaltres què som, animals o coliflors?). El terme «antropofàgia» és molt més escrupolós i científic,

concret dels éssers humans. Per què, doncs, aquesta *tacitae regulae* internacional a ser imprecisos respecte d'aquesta matèria, fent prevaler la vaguetat del mot caribeny per damunt de la fabulosa precisió empírica del grec? La resposta la trobarem si seguim la ferum de xenofòbia que emana d'aquesta construcció i que ens portarà fins al castell de popa de la *Santa Maria*, al costat de Cristòfor Colom. És en el seu *Diari de viatges* que s'utilitza per primera vegada el mot «caníbal», i ho fa per referir-se a la «comunitat antropòfaga del Carib de les Antilles». I com se suposa que eren aquests primers «caníbals» documentats per l'home blanc? La descripció que en fa Colom faria riure si no fos perquè la seva actitud etnofòbica ha acabat conquerint el nostre imaginari: «*Toda la gente que hasta hoy ha hallado diz que tiene grandisimo temor de estos de Caniva [...]. Y decian que no tenian sino un ojo y la cara de perro.*» Així és que,